

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/216087,Pawel-Zielony-Narodowy-Dzien-Pamieci-Polakow-ratujacych-Zydow-pod-okupacja-niemi.html>
27.02.2026, 20:22

Paweł Zielony: Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką

24 marca obchodzony jest jako Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. Ta forma pamięci o polskich bohaterach została zainicjowana przez prezydenta Andrzeja Dudę, a wprowadzona na mocy ustawy Parlamentu RP z 6 marca 2018 r.

24.03

[Polacy ratujący Żydów](#)

Święto ustanowione zostało, jak stwierdza ustawa:

„W hołdzie Obywatelom Polskim – bohaterom, którzy w akcie heroicznej odwagi, niebywałego męstwa, współczucia i solidarności międzyludzkiej, wierni najwyższym wartościom etycznym, nakazom chrześcijańskiego miłosierdzia oraz etosowi suwerennej Rzeczypospolitej Polskiej, ratowali swoich żydowskich bliźnich od Zagłady zaplanowanej i realizowanej przez niemieckich okupantów”.

Symbol pomocy

Data – 24 marca – jest nieprzypadkowa. W sposób symboliczny nawiązuje do losów jednej z polskich rodzin. W 1944 r., w podkarpackiej miejscowości Markowa, znajdującej się nieopodal Łańcuta, doszło do okrutnej zbrodni. Żandarmi niemieccy zamordowali Wiktorię i Józefa Ulmów, ich dzieci: Stasię, Basię, Władzia, Frania, Antosia, Marysię i nienarodzone dziecko (które lada dzień miało przyjść na świat), a także ukrywających się u nich siedmioro Żydów. Ten okrutny los spotkał Saula Goldmana i jego czterech synów: Barucha, Mechela, Joachima i Mojżesza oraz kobiety pochodzące z rodziny Chaima Goldmana: Gołdę Grünfeld oraz Leię Didner z córeczką Reszlą.

Pomimo tej tragedii mieszkańcy Markowej dalej ukrywali przynajmniej 21 Żydów, którym udało się przetrwać niemiecką okupację. Wśród markowskich Sprawiedliwych warto wymienić sąsiadujących z Ulmami Dorotę i Antoniego Szylarów oraz czwórkę ich dzieci, w których chacie, na strychu, przez 17 miesięcy ukrywała się siedmioosobowa rodzina Bezemów (późniejszych Weltzów). Należy podkreślić że Szylarowie mieli pełną świadomość tego co stało się z ich sąsiadami, co grozi wszystkim mieszkańcom ich domu ze strony okupanta.

W 1995 r. Józef i Wiktoria Ulmowie uhonorowani zostali pośmiertnie przez Instytut Pamięci Męczenników i Bohaterów Holokaustu w Jerozolimie (Instytut Yad Vashem) tytułem Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. W 2010 r. odznaczeni zostali Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego. 10 września 2023 r. w Markowej odbyła się beatyfikacja rodziny Ulmów. Nigdy wcześniej do chwały ołtarzy nie była wyniesiona cała rodzina, w tym nienarodzone dziecko.

Pomimo życia w permanentnym strachu Wiktoria i Józef Ulmowie znaleźli w sobie odwagę do ratowania niewinnych, na których został wydany wyrok. Małżonkowie nie kierowali się chęcią

zysku, ale chrześcijańską miłością bliźniego, nakazującą niesienie pomocy prześladowanym. Przyjęli Żydów do swojego domu i rodziny, dzielili z nimi trudy okupacyjnej rzeczywistości. Wspólnie pracowali, aby zdobyć środki na utrzymanie, a dzieci razem się bawiły.

Warto wspomnieć również o tym, że Ulmowie wspierali także w ukrywaniu się Rywkę Tencer (Trinczer), jej dwie córki i maleńką wnuczkę. Józef pomagał wybudować schron w jarach w pobliżu potoku, dostarczał im jedzenie oraz inne niezbędne produkty. Niestety, podczas poszukiwania Żydów w Markowej 13 grudnia 1942 r. bezbronne kobiety zostały wykryte, a następnego dnia rano wraz z kilkunastoma innymi Żydami rozstrzelane przez Niemców.

[Czytaj artykuł Pawła Zielonego *Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Polacy ratujący Żydów pod okupacją niemiecką

Artykuł